

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrto leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem sementiču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Slovenski kmetovalci štajerski, kde so Vaši pravi prijatelji!

(Slovenskim Judežem pod nos.)

Lisjak uže od nekdanj rad kokoši žre, piščance in pure. Nekokrat se pa kokoši zmodrijo s piščanci in purami vred ter mu vzletijo na drevesa. Jezen hodi in se klati okolo dreves, da ne more niti subega petelička vloviti. Toda vsa jeza in srd je zastoj. On ne more na drevo, kokoši pa nečejo z drevesa. Sedaj si domisli zvijačo. Nankrat se potaji. Ves prijazen prištaplja pod drevo, vzdihne globoko, obrne solzne oči proti kokošim in pravi: ljube kokoši, ve se mene po krivici bojite; jaz nisem več stari lisjak požeruh; zelo sem se spremenil! Le pogledite, kako sem slok in izstradan. Pregrešnemu življenju sem dal slovo. Pobiljšal sem se čisto. Sedaj delam pokoro. Kurecina mi smrdi, mesa nobenega ne maram, kobilice, kebri, ščurki, to je meni živež; zato pa se me ne bojte več. „Pridite k meni — jaz sem vaš pravi, da, najboljši prijatelj“. Izreče in se stegne po zeleni travi, kakor da bi omedleval. Kokoši se začudene spoglednejo. Večina meni: nič ne verujmo, lisjak je lisjak, samo potaja se, da bi nas leži vlovil. „Kaj še, oglasi se precej šibka jarkica na skrajnej veji, tako obrekovanje ni prav, treba je poprej poskusiti in prepričati se. Morebiti pa je lisjaku vendar enkrat vsaj na stare dni resnica s pokoro! Pojdimo gledat!“ Tako blekne in se spusti na tla, pa o joj! Lisjak hlastne po njej, pobije s taco par njenih drznih tovaršic in mahne s vsemi v svoj berlog!

Nemški liberalci, zlasti celjski nemčurji in jihovi tovarši v Mariboru in Ptuj, so dolgo ropotali in psovali nemški na Slovence, jih strašili, tlačili in teptali, toda potlačiti jih niso mogli. Velikoveč Slovenci so začeli napredovati, celo v trge in mesta prodirati, v uradnice in šole zaporedom siliti. Nemške kulture si z drogom niso dajali vbijati. Zato sklenejo ti lisjaki potajiti se. Premagajo se toliko, da začnejo celo slovenski pisati in

poseben listič izdajati, da bi leži slovenske kmet-ske ljudi preslepili in v svoje mreže spravili. Naj-hujši celjskih nemčurjev, znani slovenski odpadnik dr. Glantschnigg, se pristuli slovenskim urednikom in začne kmetom pisati: hočemo Vam dokazati, da je naša „nemška stranka“ in zlasti „le liberalna stranka Vaša prava prijateljica!“ Tako piše ta doktor. Koliko Slovencev na kmetih, trepastim kokošim podobnih, da mu je uže z varnega narodnega drevesa pod gobec zletelo, tega še ne vemo. Vendar hočemo s številkami dokazati, da nemška liberalna stranka nikoli ni bila in tudi biti ne more prijateljica kmetom, najmanj slovenskim!

Celih 20 let gospodarijo nemški liberalci v štajerskem deželnem zboru. Imeli so tedaj zadosti časa svojo ljubeznjivost kmetiskim ljudem pokazati. No, pokazali jo so, da se Bogu usmili. Nalagali so vsako leto več deželnih doklad — Landesumlagen — največ, se vé, gruntnim posestnikom; to pa še brez usmiljenja tako, da jih sedaj kmetiski ljudje ne ladajo več. Vsako leto ostajajo več dolžni pri deželnih dokladah. Najhuje zadeti so pa bili ravno gruntni posestniki spodnje-štajerski, tedaj Slovenci. Kajti deželne doklade se nalagajo na gruntni davek, a gruntni davek so, kakor je slovenski poslanec g. dr. Dominkuš povedal, l. 1836, ko so nove katastralne mape izdelavali in čiste dohodke gruntov vcenjevali, po navetu mariborskega okrožnega načelnika plem. Marqueta, proti določbam postave, za spodnji Štajer povzvišali za kakih 400.000 fl. Kaj podobnega se za srednji in gornji Štajer ni zgodilo. Samo spodnjemu Štajeru so čisti dohodek od gruntov na povedani način hipoma višje potisnoli, namreč v mariborskem glavarstvu za 433.000 fl., ptujskem 304.000 fl., ljutomerskem 60.000 fl., brežiškem 66.000 fl., celjskem I. 98.000 fl., celjskem II. 31.000 fl., slov. graškem 53.000 fl. vkup 1,045.000 fl. Od teh 1,045.000 po plem. Marquetu naloženih in kot čisti dohodek vpisanih goldinarjev smo spodnje-štajerski gruntni posestniki do letošnjega

leta plačevali po 400.000 fl. davka več, kakor bi po postavi dolžni bili. Od leta 1849, ko je ta katar obveljal, vplačali smo kakih 4.800.000 fl. gruntnega davka, kakršnega nemški posestniki srednje- in gornje-štajerski niso plačevali. No, in vsled tega smo bili preobloženi tudi pri plačevanju deželnih doklad, katerih so nam nemški liberalci od l. 1861 sem vedno več nalagali, kajti deželne doklade nalagajo, se na gruntne davek.

To je bilo, ali je vsaj znano biti moralo, liberalnim nemškim poslancem. So li kedaj besedico črhnil zoper tako preoblaganje slovenskih kmetov? Nikdar in nikoli ne. Velikoveč nalagali so brezobzirno časih celo po 38% deželne doklade. Nasledek temu je bil, da so davkeplačilci onemogli in od leta do leta več dolžni ostajali, najboljše na slovenskem Štajerskem. To kaže sledeč izpisek, katerega je poslanec g. dr. Dominkuš na razpolago dal.

Na dolgu ostale deželne doklade v spod. Štajeru.

Okraj	l. 1880	l. 1881
Vranski.....	1515 fl.	513 fl.
Laški.....	5748 "	5030 "
Mahrenberški	1514 "	1170 "
Sv. Lenarski	3226 "	3372 "
Celjski.....	11.677 "	11.275 "
Gornjegrajski	1324 "	1368 "
Ljutomerski .	3471 "	3567 "
Konjiški	3156 "	2798 "
Kozjanski...	5192 "	4912 "
Slov. graški .	1793 "	2016 "
Sevniški	1361 "	1670 "
Ormoški	6573 "	7645 "
Mariborski ..	28.091 "	36.264 "
Šoštanjski...	811 "	1387 "
Brežiški	2735 "	3855 "
Šmarijski ...	7059 "	7605 "
Ptujski	13.538 "	21.126 "
Rogački	6236 "	9050 "
Slov. Bistriški	4669 "	9038 "

Vkup. 109.689 fl. 133.661 fl.

Obče znano in priznано je, kako slovenski posestniki radi davke plačujejo, ako le morejo. Vkljub temu so samo deželni doklad v dveh letih dolžni ostali 243.350 fl. To kaže, da so onemogli. Kdo pa tega ne vidi? Nemški liberalci. Kajti ovi gospodje so hoteli priklade še pozvišati do 40%, ostalo je lani pri 38%. Letos hoteli so konservativci, naj se gre nazaj do 34%. Toda v Savinjske dolini kot liberalni klopotac znani baron Hackelberg je kljuboval konservativcem in nasvetoval 35%. Liberalna večina je mu pritrčila. Ako preračunimo, koliko so v procentih lani naši posestniki dolžni ostali deželni priklad, tako poizvemo, kateri okraji so najhuje oslabeledi. No, in od predpisane svote na dolgu ostalo je v okrajih: Vransko 5%, Mahrenberg 10, Gornjigrad

11, Šoštanj 12, Laško 13, sv. Lenart 13, Slov. Gradec 14, Konjice 15, Ljutomer 17, Sevnica 18, Celje 18, Brežice 19, Kozje 26, Ormož 26, Maribor 29, Ptuj 30, Slov. Bistrica 37, Šmarije 37 in Rogatec 51, t. j. čez polovico. Tako strašno so toraj slovenski kmeti v 20letnej dobi liberalnej onemogli in oslabeledi. In v kljub temu, da so slabe letine zaporedom takšno oslabeledenje naprej kazale, so nemški liberalci vendar v deželnem zboru štajerskem vsako leto večjih stroškov delali in večjih doklad tirjali! No, in sedaj pa naj veruje, če more, kakšna slovenska trepasta kokoš lisjakom celjskim, blebetajočim v svojem nemčurskem „Prijetelji“ (?): „nemška liberalna stranka je Vaša (slovenskih kmetov) prava prijateljica!“

Ali ni to zelo ostudna politična hinavščina? Desterniški. (Dalje prihodnjic.)

Gospodarske stvari.

Kako treba z žepno urico ravnati.

V resnici dobra žepna ura je za človeka velika dobrota in zasluži, da lepše in z večjo skrbijo ravna, kakor se to navadno godi. Urica se mora vsikdar z največjo natančnostjo ob istem času navijati. Najboljše je to, brž zjutraj, brž ko človek vstane. Ni dobro urico na kako kameno ploščo, mramornato mizo črez noč položiti. Pri tankih urah nagla sprememba temperature lahko povzroči, da pero pokne. Vrh tega naredi mrz olje rodo in vsled tega kolesca in čepiči manj lahko delujejo in tako pravilno in natančno hojo ure zaprečujejo. Najboljše je uro, kedar jo od sebe položiš, povprečno ob kako mehko steno obesiti, ravno tako, kakor v žepu leži. Prosto obešena ura tudi ne sme biti, ker se tako pogosto začne sem ter tje poganjati in tako poganjanje natančno hojo ure moti. Sploh je treba na to gledati, da se pokrovec urini trdno zapirajo. Kdor si hoče svojo ura praha čisto ohraniti, naj jo v usnjatem žakelci nosi. Žakelci ali vrečice iz suknja ali platna viso dobre, ker se posamezni deli med seboj ribajo in tako veliko drobičnega praha napravijo, ki se s časom v uro spravi, naj se pokrovec še tako trdno zaklepajo. Ključ za navijanje mora biti majhen in natanko na jeklen čepič se nasajati, ker, če s čepiča zdrkne, to uri silno škoduje. In ravno poprave tega navijavnega čepiča so zelo drage. Kedar se ura vravnava, se kazala smejo naprej in nazaj pomikati kakor kaže. Manj daleč kakor se tako porivajo, bolje je. Od časa do časa se mora notrajni del ure posnažiti, kajti olje se z časom posuši, praha, če še tako drobičnega, se nabere med kolesci in cela mašina se po nepotrebnem preveč odrza, pri vsem tem pa prav ne deluje in ura tudi prav ne kaže. Kdor ima dobro uro in dolgo časa dobro ohraniti hoče, jo mora